

Nárok poškozeného podle ust. § 9 odst. 2 vyhl. č. 492/1991 Sb.

Nárok poškozeného podle ust. § 9 odst. 2 vyhl. č. [492/1991](#) Sb. je nárokem specifickým, odlišným od nároku na náhradu škody, a jeho promlčení se řídí podle obecného ust. § 101 obč. zák., přičemž tříletá promlčecí doba běží ode dne, kdy mohlo být právo vykonáno (uplatněno) poprvé. Obecná délka promlčecí doby upravená v tomto ustanovení platí všude tam, kde zákon nestanoví zvláštní promlčecí dobu, a platí tedy i pro nárok poškozeného proti pojistiteli škůdce podle § 9 odst. 2 tehdy platné vyhlášky č. [492/1991](#) Sb. Aplikace § 106 obč. zák. na tento nárok je vyloučena, neboť ve vztahu mezi poškozeným a pojistitelem škůdce se nejedná o právo na náhradu škody.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 2652/2007, ze dne 25.8.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně B. T., zastoupené advokátkou, proti žalované Č. k. p., o náhradu škody a peněžitý důchod ve výši 4.102,- Kč měsíčně, vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 12 C 164/2000, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. října 2006, č. j. 44 Co 117/2004 - 53, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. října 2006, č. j. 44 Co 117/2004 - 53, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Hodoníně rozsudkem ze dne 15. 8. 2003, č. j. 12 C 164/2000-32, zamítl žalobu na zaplacení částky 30.081,- Kč, vyplacení peněžitého důchodu 4.102,- Kč měsíčně od 1. 5. 1999 a na náhradu nákladů zastoupení v trestním řízení ve výši 21.387,50 Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že dne 19. 9. 1998 došlo k dopravní nehodě, při níž řidič T. V. Q. srazil chodce (manžela žalobkyně), který na následky zranění zemřel. Za tento čin byl obžalovaný Q. odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Hodoníně ze dne 21. 4. 1999, č. j. 1 T 62/1999-143, jenž nabyl právní moci 31. 7. 1999, a byla mu uložena povinnost k náhradě škody žalobkyni ve výši 24.714,- Kč, dále 30.081,- Kč na náhradě nákladů na výživu pozůstalé za dobu od 19. 9. 1998 do 30. 4. 1999 a od 1. 5. 1999 jí vyplácet 4.102,- Kč měsíčně. Usnesením Okresního soudu v Hodoníně ze dne 10. 1. 2001, č. j. 1 T 62/1999-157, mu byla uložena povinnost zaplatit žalobkyni náklady právního zastoupení v trestním řízení v částce 21.312,50 Kč. Česká pojišťovna, a. s., jako pojistitel řidiče Q. vyplatila žalobkyni pouze částku 24.715,- Kč, proto se žalobkyně domáhá na pojišťovně plnění soudní cestou. Okresní soud věc posoudil podle vyhlášky č. [492/1991](#) Sb., kterou se stanoví rozsah a podmínky zákonného pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, a dospěl k závěru, že žalobkyně uplatňuje po žalované právo, které jí nenáleží, neboť jako osoba třetí není účastníkem pojistněprávního vztahu, a není tak aktivně věcně legitimována.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 16. 10. 2006, č. j. 44 Co 117/2004 - 53, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Odvolací soud se neztotožnil s právním názorem soudu prvního stupně na nedostatek aktivní legitimace žalobkyně, uvedl, že vyhláška č. [492/1991](#) Sb. stanoví výjimky ze zásady, že poškozený nemá přímé právo proti pojistiteli škůdce. Na nárok žalobkyně aplikoval § 9 odst. 2 vyhl. č. [492/1991](#) Sb. (ve znění vyhl. č. [321/1997](#) Sb.), podle nějž dnem, kdy pojišťovna písemně odmítla poškozenému nahradit škodu nebo její část, může poškozený uplatnit své nároky i proti pojišťovně u příslušného soudu. S odkazem na §

3 odst. 3 uvedené vyhlášky dovedl, že pokud nejpozději dnem vydání pravomocného rozhodnutí o povinnosti škůdce nahradit jí škodu vzniklo žalobkyni právo uplatnit své nároky i proti pojišťovně, mohla žalobkyně své právo i vykonat ve smyslu § 100 odst. 1 věty první obč. zák. Odvolací soud poukázal na to, že k návrhu žalobkyně ze dne 30. 10. 2002 soud prvního stupně připustil záměnu na straně žalovaných jako důsledek přechodu povinností z České pojišťovny, a. s., na Č. k. p. (§ 29 odst. 1 zákona č. [168/1999](#) Sb.), k němuž došlo ještě před podáním žaloby. Vzhledem k tomu, že rozsudek trestního soudu o povinnosti škůdce nahradit žalobkyni škodu nabyl právní moci 31.7.1999 a žalobkyně uplatnila své právo proti právnímu nástupci pojišťovny až 30. 10. 2002, právo se podle § 106 odst. 1 obč. zák. promlčelo a totéž by platilo i při aplikaci § 101 obč. zák. Ostatně náhrada nákladů trestního řízení není škodou způsobenou provozem ve smyslu § 3 odst. 1 vyhlášky.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci ve smyslu ust. § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Odvolacímu soudu vytýká nesprávný názor na otázku promlčení uplatněných nároků. Namítá, že podáním doručeným soudu dne 30. 10. 2002 navrhla postup podle § 107a o. s. ř. a podle tohoto ustanovení zůstávají právní účinky spojené s podáním žaloby dne 3. 2. 2000 proti původní žalované (pojišťovně) zachovány. Navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu, popř. i soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání uvedla, že považuje rozsudek odvolacího soudu za správný.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou - účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátem, dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ust. § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o. s. ř. pro zásadní právní význam v něm řešené otázky, a to určení okamžiku uplatnění práva žalobou u soudu proti právnímu nástupci žalovaného. Vzhledem k tomu, že dovoláním napadený rozsudek byl vydán dne 11. 10. 2006, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 7. 2009 - srov. bod 12. čl. II zákona č. [7/2009](#) Sb.).

Odvolací soud při posouzení důvodnosti námítky promlčení vycházel ze závěru, že své právo proti žalovanému, jenž je právním nástupcem původně žalované pojišťovny, žalobkyně uplatnila až 30. 10. 2002, tedy dnem, kdy podala soudu návrh na tuto změnu.

Jak vyplývá z obsahu spisu, žaloba, jíž byl uplatněn nárok žalobkyně proti pojistiteli škůdce, byla u soudu podána dne 3. 2. 2000. V podání datovaném 29. 10. 2002 a doručeném soudu prvního stupně dne 30. 10. 2002 navrhla, aby podle ust. § 107a o. s. ř. soud připustil, aby na místo dosavadní žalované (České pojišťovny, a. s.) vstoupila do řízení Č. k. p., na kterou s účinností od 1. 1. 2000 přešla na základě ustanovení § 29 odst. 1 zákona č. [168/1999](#) Sb. práva a povinnosti České pojišťovny, vzniklé ze zákonného pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla. Usnesením ze dne 19. 2. 2003, č. j. 12 C 164/2002-20, Okresní soud v Hodoníně s odkazem na ust. § 107a o. s. ř. připustil, aby na místo dosavadní žalované vstoupila do řízení Česká kancelář pojistitelů, která je právním nástupcem původní žalované.

Tzv. procesní nástupnictví podle § 107a o. s. ř. přichází v úvahu v souvislosti s hmotněprávní universální nebo singulární sukcesí práva nebo povinnosti, která nastala až po zahájení řízení, naproti tomu záměnou účastníků podle § 92 odst. 2 o. s. ř. se řeší hmotněprávní universální nebo singulární sukcese, k níž došlo před zahájením řízení. Zatímco při záměně účastníků podle § 92 odst. 2 o. s. ř. hmotněprávní účinky zahájení řízení nastávají vůči dalšímu (novému účastníku) teprve dnem, kdy soudu došel návrh na toto rozhodnutí, při postupu podle § 107a o. s. ř. zůstávají právní účinky spojené s podáním žaloby vůči procesnímu nástupci zachovány (§ 107a odst. 2 o. s. ř.) a datum podání návrhu na rozhodnutí o procesním nástupnictví je z hlediska běhu promlčecích lhůt bez právního významu.

I když je evidentní, že k přechodu práv a povinností mezi Českou pojišťovnou, a. s., a Č. k. p. došlo před podáním žaloby (1. 1. 2000), takže soud prvního stupně chybně vyhověl návrhu žalobkyně a rozhodl o procesním nástupnictví podle ust. § 107a o. s. ř., zatímco odpovídajícím procesním institutem v takovém případě mohla být záměna účastníků podle ust. § 92 odst. 2 o. s. ř., kterou však nikdo nenavrhl, nelze pravomocné rozhodnutí soudu prvního stupně ignorovat, nýbrž soud jej musí v dalším řízení respektovat a z něj vycházet. Správnost pravomocného procesního rozhodnutí nelze totiž přezkoumávat ani mu přisuzovat jiné právní účinky.

Odvolací soud proto nesprávně dovodil, že žalobkyně uplatnila své právo proti právnímu nástupci původně žalovaného až dnem podání návrhu na „záměnu na straně žalovaných“, takže její nároky jsou promlčeny vzhledem k uplynutí dvouleté promlčecí doby (§ 106 odst. 1 obč. zák.), která započala plynout dnem právní moci trestního rozsudku. Vzhledem k tomu, co bylo shora uvedeno, je třeba v daném případě vycházet z toho, že právní účinky spojené s podáním žaloby zůstaly zachovány i vůči procesnímu nástupci původně žalovaného (§ 107a odst. 2 o. s. ř.), takže nárok žalobkyně proti němu byl uplatněn již dnem, kdy byla žaloba podána (2. 3. 2000).

Odvolací soud správně dovodil, že ust. § 9 odst. 2 vyhl. č. [492/1991](#) Sb. zakládá poškozenému oprávnění uplatnit u soudu vedle nároku na náhradu škody proti tomu, kdo mu odpovídá za škodu, i nárok proti jeho pojistiteli, aby mu za něj plnil. Zatímco podle ustanovení § 3 odst. 4 a § 8 odst. 2 uvedené vyhlášky jde o přímé právo poškozeného proti pojišťovně na plnění za pojištěného škůdce, podle ust. § 9 odst. 2 této vyhlášky dnem, kdy pojišťovna písemně odmítla poškozenému nahradit škodu nebo její část, může poškozený uplatnit své nároky i proti pojišťovně u příslušného soudu. Jak dovolací soud uvedl již ve svých předchozích rozhodnutích, jestliže o nároku poškozeného na náhradu škody proti škůdci bylo již soudem pravomocně rozhodnuto (§ 9 odst. 1 vyhlášky) a pojistitel škůdce na základě pravomocného rozhodnutí o výši náhrady škody poškozenému neplnil a písemně mu odmítl nahradit škodu (popř. její část), má poškozený právo uplatnit nárok vůči pojišťovně na splnění její povinnosti vyplatit za pojištěného náhradu škody v tom rozsahu, v jakém za ni pojištěný škůdce odpovídá (srov. např. rozhodnutí NS ze dne 24. 7. 2002 sp. zn. 25 Cdo 499/2002, ze dne 7.6.2000 sp. zn. 25 Cdo 1094/98, ze dne 30. 3. 2004 sp. zn. 25 Cdo 1277/2003 a ze dne 19. 12. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1157/2005).

S odvolacím soudem však nelze souhlasit v názoru, že promlčení nároku poškozeného na plnění vůči pojistiteli škůdce podle § 9 odst. 2 vyhl. č. [492/1991](#) Sb. se řídí ustanovením § 106 obč. zák., tedy stejně jako nárok poškozeného na náhradu škody proti škůdci. Nárok poškozeného podle ust. § 9 odst. 2 vyhl. č. [492/1991](#) Sb. je nárokem specifickým, odlišným od nároku na náhradu škody, a jeho promlčení se řídí podle obecného ust. § 101 obč. zák., přičemž tříletá promlčecí doba běží ode dne, kdy mohlo být právo vykonáno (uplatněno) poprvé. Obecná délka promlčecí doby upravená v tomto ustanovení platí všude tam, kde zákon nestanoví zvláštní promlčecí dobu, a platí tedy i pro nárok poškozeného proti pojistiteli škůdce podle § 9 odst. 2 tehdy platné vyhlášky č. [492/1991](#) Sb. Aplikace § 106 obč. zák. na tento nárok je vyloučena, neboť ve vztahu mezi poškozeným a pojistitelem škůdce se nejedná o právo na náhradu škody. Plnění pojistitele poskytnuté poškozenému není plněním z titulu jeho odpovědnosti za škodu, neboť osobou odpovědnou za škodu způsobenou poškozenému je a zůstává pojištěný (srov. R 93/2008).

Ze shora uvedeného vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a proto je uplatněný dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. naplněn.

Dovolací soud proto rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 o. s. ř.).

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)